

Skoro celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, to przy ocenie tej sprawy, brak jest podstaw, aby nie uwzględniać tej istotnej w sprawie okoliczności, jaką jest sposób wydatkowania środków pochodzących z otrzymanego od Państwa świadczenia. Chociaż bowiem świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu czy opiekunowi, to w istocie świadczenie to ma służyć dziecku. W konsekwencji więc okoliczność, na co rzeczywiście zostało przeznaczone wypłacone świadczenie, ma istotny wpływ na ocenę, czy świadczenie to było nienależne.

W niniejszej sprawie skarżąca matka nie zamieszkiwała z córką, z uwagi na konflikt rodzinny, jednak pobierała świadczenie wychowawcze i jak twierdziła, w całości przeznaczała je na potrzeby dziecka. Matka czynnie uczestniczyła, na tyle na ile pozwalał jej ojciec, w sprawowaniu opieki nad dzieckiem.

Wydatkowanie tych środków przejawiać się miało w postaci m.in.: opłacania rachunków za media zużywane w domu, w którym zamieszkuje córka skarżącej, jak również w zapewnieniu córce szeregu potrzeb, w tym edukacyjnych i bytowych. Okoliczności te podnoszone były również w odwołaniu od wydanej w sprawie decyzji, przy czym w piśmie tym wskazano dodatkowo na takie wydatki związane z wychowaniem córki skarżącej, jak: kurs komputerowy, zakupy ubraniowe, higieniczne, szkolne, żywieniowe.

Z akt sprawy wynika też, że skarżąca, na dowód podnoszonych twierdzeń i argumentów, przedłożyła szereg dowodów, które jednak pozostały poza uwagą orzekających organów administracji, gdyż uznały one, że wyłączną przesłanką uprawniającą do nakazania zwrotu nienależnie pobranego świadczenia jest fakt braku zamieszkiwania skarżącej z córką. Stanowisko to ocenić należało jako niesłuszne i nieuprawnione. W ocenie sądu sposób wydatkowania środków pochodzących z otrzymanego świadczenia wychowawczego ma znaczenie dla oceny tego, czy w sprawie możemy mieć w ogóle do czynienia z "nienależnie pobranym świadczeniem", w rozumieniu ustawy.

W rozpoznawanej sprawie świadczenie wychowawcze miało zostać w całości przeznaczone na zaspokajanie potrzeb córki skarżącej, a okoliczność ta (cel wydatkowania uzyskanych środków) w ocenie sądu miała kluczowe znaczenie zarówno dla poprawnego ustalenia stanu faktycznego sprawy, jak i nastąpienia rozstrzygnięcia w przedmiocie tego, czy świadczenie to można oceniać w kategoriach "nienależnie pobranego".

Jeżeli bowiem było tak, jak wskazywała skarżąca, iż całość tegoż świadczenia przekazywała na zaspokajanie potrzeb małoletniej córki, to trudno przypisać skarżącej, iż wypłacone jej świadczenie mogło być świadczeniem nienależnie pobranym, w rozumieniu powyżej przedstawionym. Mogło być ono bowiem postrzegane jako wydatkowane zgodnie z celem ustawy. Podkreślić przy tym trzeba, że zespół czynności składających się na wychowanie dziecka (art. 4 ust. 1 ustawy) stanowi kategorię niezwykle pojemną i obejmuje całe spektrum różnych działań i zachowań, z którymi związana jest konieczność ponoszenia określonych kosztów.

Wbrew zatem twierdzeniom SKO wyrażonym w zaskarżonej decyzji, spośród kosztów obejmujących wychowanie dziecka nie sposób wykluczać, w ramach danego przypadku także tych, które odnoszą się do zapewnienia małoletniemu minimalnych warunków bytowych (np. prąd, woda, czy Internet). Przemawia za tym ratio legis przepisów powoływanej ustawy, a także konstytucyjna zasada ochrony praw dziecka. W tej sprawie skarżąca wskazywała, że ojciec dziecka pozostawał bezrobotny, przez co zapewnienie małoletniej tych podstawowych, wskazanych wyżej dóbr, mogło nie być oczywiste.

Nie sposób jest więc podzielić zapatrywania organu odwoławczego, że zapewnienie dziecku elementarnych warunków bytowych, stanowi koszt odrębny od kosztu związanego z opieką i wychowaniem dziecka. Wszak przepis art. 4 ust. 1 ustawy jasno wskazuje na zaspokajanie m.in. potrzeb życiowych dziecka, a te, w zależności od ocenianego przypadku, mogą się różnie kształtować.

Reasumując należy stwierdzić, że okoliczność na co zostało przeznaczone wypłacone świadczenie wychowawcze ma istotny wpływ na ocenę, czy świadczenie to mogło być nienależnie pobrane. W kontrolowanej sprawie, orzekające organy administracji nie sprostaly obowiązkowi dokonania oceny, czy środki przyznane w ramach świadczenia wychowawczego zostały wykorzystane zgodnie z ich przeznaczeniem, czyli czy zostały spożytkowane stosownie do celu wskazanego w art. 4 ust. 1 ustawy.

Jeżeli bowiem wypłacone świadczenie wychowawcze zostało spożytkowane na pokrycie wydatków związanych z zaspokojeniem potrzeb małoletniej córki skarżącej, to oznaczałoby to, że powyższe świadczenie nie zostało nienależnie pobrane. Ustalenie bowiem, czy świadczenie wychowawcze było w istocie przekazywane na częściowe pokrycie wydatków związanych z zaspokajaniem potrzeb życiowych córki skarżącej, było zasadniczym obowiązkiem organów w tej sprawie. Dopiero pewne stwierdzenie, że środki uzyskane z tytułu świadczenia wychowawczego, nie zostały przeznaczone na pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka - mogłoby powodować uznanie ich za świadczenia nienależnie pobrane.

Zatem w świetle powyższego można wysnuć wniosek, iż kluczowym przy ocenie zasadności pobierania świadczenia wychowawczego, nie jest sam fakt zamieszkiwania lub nie z dzieckiem, a cel na jaki rzeczywiście wydawane są środki pochodzące ze świadczenia, co oznacza, że osoba pobierająca świadczenie nie musi zamieszkiwać razem z dzieckiem.

Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 29 kwietnia 2022 r., sygn. III SA/Kr 1785/21

Źródło: [CBOSA](#)